

Webbutbildning för återvändande lärare och förskollärare

REDOVISNING AV UPPDRAG

Dokumentdatum: 2020-12-09

Diarienummer: 2019:01515

Sammanfattning

Skolverket har på uppdrag av regeringen utformat en webbaserad utbildning som syftar till att ge lärare och förskollärare som återvänder till yrket en möjlighet att uppdatera sina kunskaper när det gäller de styrdokument som gäller i svensk skola och förskola. Bakgrunden är att det råder en omfattande brist på lärare och förskollärare, samtidigt som ett betydande antal lärarutbildade med yrkeserfarenhet från skola och förskola väljer bort läraryrket.

Skolverkets webb utbildning för återvändande lärare och förskollärare har tagits fram för att underlätta återgången till yrket, samt för att bättre kunna tillvarata den potentiella kompetensresurs som lärare och förskollärare utanför yrket utgör. Webb utbildningen har funnits tillgänglig på Skolverkets utbildningsplattform sedan oktober 2018. Webb utbildningen genomförs digitalt via Skolverkets utbildningsplattform, genom vilken deltagarna lotsas steg för steg. Deltagare som slutför samtliga delar kan avslutningsvis välja att hämta ut ett kursintyg.

Denna redovisning innehåller en beskrivning av myndighetens genomförande av insatsen samt slutsatser från uppföljning och analys av utfallet. Därutöver ingår även en nationell kartläggning av återvändande lärare baserad på registerdata. Redovisningens huvudsakliga slutsatser är följande:

Utbildningen har inte nått ut till målgruppen

Totalt har 175 personer genomfört ett eller flera avsnitt i utbildningen. Att så få har genomfört utbildningen under perioden augusti 2018 – april 2020 är utan tvekan långt ifrån ett tillfredställande resultat. Årligen återvänder drygt 3 000 lärare i alla skolformer bortsett från förskola, förskoleklass och fritidshem. År 2019 vet vi att sammanlagt över 7 000 personer återvände till läraryrket i någon skolform. Detta motsvarar cirka 3 procent av hela lärarkåren. Varje individs behov av kompetensutveckling varierar, bland annat beroende av hur länge de har varit borta från yrket. Likväl finns det en stor potentiell målgrupp för Skolverkets utbildningsinsats. Den relativt stora andel av deltagare som inte tillhör den primära målgruppen för insatsen innebär även att deltagarantalet egentligen är ännu lägre.

Insatsens upplägg och kommunikation behöver ses över

Målen med insatsen är att tillvarata den potentiella kompetensresurs som återvändande lärare kan vara. En grundläggande förutsättning för deltagande är att huvudmän, rektorer, lärare och förskollärare känner till insatsen. Med tanke på det mycket begränsade deltagarantalet kan insatsen inte anses bidra till att uppnå de mål som är uppställda. En sådan slutsats bör föranleda genomgripande åtgärder för att öka antalet deltagare som tar del av insatsen, alternativt omprioritera de resurser som läggs på denna utbildning till mer effektiva insatser.

Hög kostnad per deltagare

Deltagarkostnaden på 17 268 kronor är hög. Som referenspunkt kan ställas webb-kursen Identitet, jämställdhet och digitalisering, som är riktad mot förskollärare,

och som hade en deltagarkostnad på 863 kronor. Deltagarkostnaden för en webb-utbildning kan minska med tiden i takt med att fler tar del av den, men då antalet deltagare i dagsläget inte ser ut att öka riskerar kostnaden att bli fortsatt hög.

Deltagande har skett på eget initiativ

Deltagande har framförallt skett på återvändande lärares och förskollärares egna initiativ, utan stöd från en anställande rektor, exempelvis i form av möjlighet att delta på arbetstid.

Webbutbildningen har inte genomförts på det sätt som var tänkt

Merparten av utbildningens deltagare inte har deltagit i utbildningen som avsett i och med webbutbildningens utformning på utbildningsplattformen LMS. Flertalet har endast genomfört vissa avsnitt, istället för hela den ”snitslade bana” som var tänkt att genomföras från start till mål, med löpande avstämningpunkter för att återkoppla och kontrollera att ett avsnitt klarats av innan nästa påbörjas. Lärdomar från kommunikationsavdelningen pekar på att detta är ett återkommande mönster för utbildningar på utbildningsplattformen.

Plattformen behöver förbättras

En ytterligare slutsats är att en fortsatt användning av LMS som plattform för Skolverkets digitala utbildningar kräver en fortsatt teknisk utveckling, inte minst ur uppföljningshänseende.

Skolverkets planerade åtgärder

Skolverket har kännedom om att utbildningen inte har använts i den omfattning som den borde och utifrån de behov som finns. Skolverket planerar därför följande åtgärder:

Stärkta åtgärder för att nå målgruppen

Kommunikationsplanen för insatsen ska revideras. Av kommunikationsplanen ska det framgå vilka aktiviteter som ska äga rum under 2021 och på längre sikt. Det ska också framgå vilka av aktiviteterna som ska riktas mot återvändande förskollärare och lärare respektive målgruppen rektorer.

Intensifierad information och dialog med rektorer om webbutbildningen kommer att ske inom ramen för Skolverkets ansvar för Rektorsprogrammet.

Justering av utbildningens upplägg

Eftersom utbildningens upplägg med en ”snitslad bana” inneburit att många inte har slutfört utbildningens samtliga avsnitt ska utbildningens avsnitt läsas upp så att deltagarna kan välja vilka avsnitt de vill ta del av, utifrån sina upplevda behov.

Utveckling av plattformens uppföljningsfunktion

Utvecklingsarbete pågår på myndigheten för att ta hand om identifierade brister i LMS och ska fortsatt bedrivas så att utbildningens nytta och kvalitet blir uppföljningsbar.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Bakgrund.....	5
Insatsens syfte och mål	5
Målgrupper för insatsen	6
Skolverkets genomförande av insatsen	7
Framtagande av webbutbildningen	7
Kommunikation av insatsen.....	7
Pedagogisk modell och utformning på utbildningsplattformen.....	8
Återkoppling och kunskapsbedömning	9
Webbutbildningens innehåll och omfattning.....	9
En insats för att gynna hela skolans och förskolans utveckling	9
Två versioner av webbutbildningen för olika skolformer	10
Uppföljning och analys av utbildningens utfall.....	11
Metod, avgränsningar och datainsamling	11
Sammanställning av data från LMS	11
Webbenkät till deltagare	12
Resultat från uppföljningen.....	12
Om deltagarna	12
Liten andel av registrerade på webbutbildningen har genomfört något avsnitt	12
En deltagargrupp med tyngdpunkt på förskola och grundskola.....	13
Deltagande även utanför gruppen återvändande lärare och förskollärare	13
Om deltagarnas genomförande av webbutbildningen.....	14
Liten andel deltagare som har slutfört utbildningen	14
Huvuddelen av deltagare har endast genomfört delar av utbildningen.....	14
De allra flesta deltagare har genomfört utbildningen i egen takt	15
Förutsättningar för deltagande.....	16
Kännedom om webbutbildningen främst via Skolverkets webbplats	16
Eget initiativ och självständigt deltagande vanligt	16
Få exempel på rektorers stöd för att underlätta deltagande	17
Utbildningens relevans och nytta.....	18
Deltagande syftar till egen eller andras kompetensutveckling	18
Helheten har varit viktig för många deltagare.....	19
Deltagarnas bild av innehållets omfattning, kvalitet och svårighetsgrad	19
Webbutbildningen ses övervägande som lagom omfattande	19
Deltagarnas nytta av webbutbildningen i sin yrkesroll.....	19
Kostnad.....	22
Nationell kartläggning av återvändande lärare och förskollärare	22
Antal och andel återvändande lärare	23
Kön och ålder	24
Sysselsättning under bortovaron från yrket	26
Slutsatser	27
Skolverkets planerade åtgärder	28

Bakgrund

Skolverket fick i myndighetens regleringsbrev för 2017 uppdraget att utforma en webbaserad utbildning som syftar till att ge lärare och förskollärare som återvänder till yrket en möjlighet att uppdatera sina kunskaper när det gäller de styrdokument som gäller i svensk skola och förskola. Utfallet av utbildningen ska följas upp och analyseras. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartement) senast den 18 december 2020.

Bakgrunden till uppdraget är den omfattande bristen på lärare och förskollärare i den svenska skolan, samtidigt som ett betydande antal lärarutbildade med yrkeserfarenhet från skola och förskola väljer bort läraryrket till förmån för ett annat yrke i en annan bransch. Det har också skett stora förändringar i skolans och förskolans styrdokument i och med ändringar i skollagen 2010 och läroplansreformen 2011. Ändringarna innebar bland annat att förskolan blev en egen skolf orm i skollagen och att skolans läroplaner fick tydligare mål och kunskapskrav och en ny betygsskala. Dessa reformer kan antas utgöra en utmaning särskilt för lärare och förskollärare som utbildat sig under det tidigare systemet och som dessutom under en tid varit frånvarande från den praktiska skolverksamheten, och riskerar därmed att utgöra ett hinder för deras möjliga återvändande till yrket.

Skolverkets webbutbildning för lärare och förskollärare som återvänder till yrket har tagits fram för att bättre kunna tillvarata den potentiella kompetensresurs som lärare utanför yrket utgör, samt för att underlätta tillbakagången till yrket för de lärar- och förskolläraryt bildade personer som återvänder. Webbutbildningen har funnits tillgänglig på Skolverkets utbildningsplattform från och med oktober 2018.

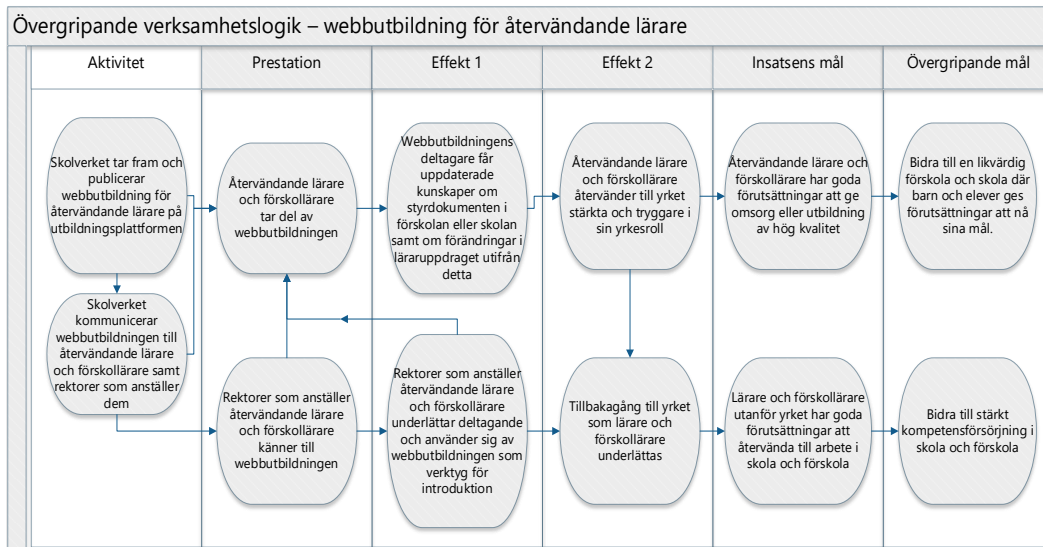
Redovisningen innehåller en beskrivning av myndighetens genomförande av insatsen samt en uppföljning och analys av utfallet. I redovisningen ingår även en nationell kartläggning av återvändande lärare baserad på registerdata.

Insatsens syfte och mål

Skolverkets webbutbildning för återvändande lärare syftar till att ge lärare och förskollärare som återvänder till yrket ökad kunskap och kompetens om förändringar som gjorts i styrdokumenterna för skolan och förskolan sedan läroplansreformen 2011, samt om förändringar i läraruppdraget utifrån detta. På så sätt ska lärare och förskollärare som återvänder till yrket bli stärkta och tryggare i yrkesrollen och tillbakagången till yrket underlättas. Insatsens mål är i denna del att ge återvändande lärare och förskollärare goda förutsättningar att ge omsorg eller utbildning av hög kvalitet.

Webbutbildningens tillgänglighet för lärare utanför yrket syftar också till att bättre tillvarata den potentiella kompetensresurs som dessa personer utgör. Ytterligare ett mål för insatsen är därför att ge lärare och förskollärare utanför yrket goda förutsättningar att återvända till arbete i skola och förskola. En övergripande verksamhetslogik för insatsen har tagits fram och illustreras i figur 1:

Figur 1. Övergripande verksamhetslogik webb utbildning för lärare och förskollärare som återvänder till yrket.

De aktiviteter som presenteras i verksamhetslogikens första kolumn motsvarar Skolverkets arbete med att ta fram och göra webb utbildningen tillgänglig på Skolverkets utbildningsplattform, samt kommunikationsinsatser till lärare och förskollärare som återvänder till yrket samt till rektorer som anställer dem. Det följande steget i verksamhetslogiken är prestation, som handlar om i vilken omfattning återvändande lärare och förskollärare tar del av webb utbildningen. Även kännedom om webb utbildningen bland rektorer som anställer återvändande lärare ingår i insatsens prestation och har som önskad effekt att målgruppernas deltagande underlättas och att webb utbildningen och dess innehåll används som ett verktyg för kompetensutveckling i samband med introduktion. Effekt 1 och 2 i verksamhetslogiken handlar i övrigt om vilken nytta webb kursen bidrar med när den används. I ett första skede är effekten av webb utbildningen den kunskap som deltagarna tillägnar sig och på lite längre sikt vad dessa nya kunskaper innebär vid tillämpning i deras yrkesroll. Verksamhetslogiken visar också att webb utbildningens tillgänglighet för lärare och förskollärare utanför yrket är tänkt att ge effekt på förutsättningar och intresse att återvända till yrket. Insatsens övergripande mål är att bidra till en mer likvärdig förskola och skola där barn och elever ges förutsättningar att nå sina mål, samt att bidra till en stärkt kompetensförsörjning i skola och förskola

Målgrupper för insatsen

Skolverkets webb utbildning vänder sig i första hand till två identifierade målgrupper:

- Förskollärare och lärare som har lämnat yrket och som har återvänt till tjänst som förskollärare och lärare.
- Förskollärare och lärare som lämnat yrket men som kan tänka sig att återgå i tjänst som förskollärare och lärare.

I båda fall avses förskollärare och lärare som har en behörighetsgivande examen. Webbutbildningen kan inte ses som ett alternativ till ordinarie lärarutbildningar. Med utgångspunkt i detta är obehöriga förskollärare och lärare en sekundär målgrupp.

Utöver de huvudsakliga målgrupperna för webbutbildningen vänder sig insatsen till rektorer som återanställer ovanstående grupper. Skolverket har därför identifierat ett behov att kommunicera webbutbildningen även gentemot rektorer. Dels utifrån deras roll som arbetsgivare, med möjlighet att underlätta och ge förutsättningar för lärare och förskollärare att delta i utbildningen i samband med en anställning. Dels utifrån deras ansvar för anställda lärares och förskollärares kompetensutveckling, som bland annat innefattar att ge nya lärare den planerade introduktion som de har rätt till i samband med anställning. Rektorer kan därför ha intresse av att använda webbutbildningen, eller innehåll från den, som ett verktyg för att bedriva kompetensutveckling.

Skolverkets genomförande av insatsen

I detta avsnitt beskrivs Skolverkets arbete med att utforma webbutbildningen och dess innehåll.

Framtagande av webbutbildningen

Utbildningens innehåll och form har tagits fram i dialog med interna och externa berörda parter, framförallt genom dialogmöten med andra skolmyndigheter, fackförbund, elevorganisationer och ett flertal referensgrupper bestående av lärare och skolledare. Dessa referensgrupper har representerat ett flertal skolformer, fristående och kommunal verksamhet och i sammansättningen har hänsyn tagits till geografisk spridning i landet.

Webbutbildningen publicerades i oktober 2018 på Skolverkets utbildningsplattform. Innehållet var fullt utbyggt i februari 2019 då ett kompletterande avsnitt om bedömning och betyg lades till.

Kommunikation av insatsen

Information om webbutbildningen finns på Skolverkets webbplats skolverket.se och vänder sig i första hand direkt till insatsens målgrupp återvändande lärare och förskollärare. Information om utbildningen på myndighetens webbsida riktar sig även till rektorer som potentiellt anställer återvändande lärare, detta i samband med information om rektorers ansvar att erbjuda en introduktionsperiod för nya lärare samt på informationssidan om webbutbildningen med förslag på hur rektorer kan underlätta för deltagare att genomföra utbildningen. Information har även spridits i en digital lanseringskampanj på Skolverkets kanaler på sociala medier, samt gått ut i Skolverkets riktade nyhets- och temabrev till lärare och rektorer utifrån skolans år, exempelvis i samband med marknadsföring av introduktionsperiod för nya lärare.

Kommunikation riktad mot lärare som överväger att återvända har skett inom ramen för den generella kommunikationsinsatsen För det vidare.

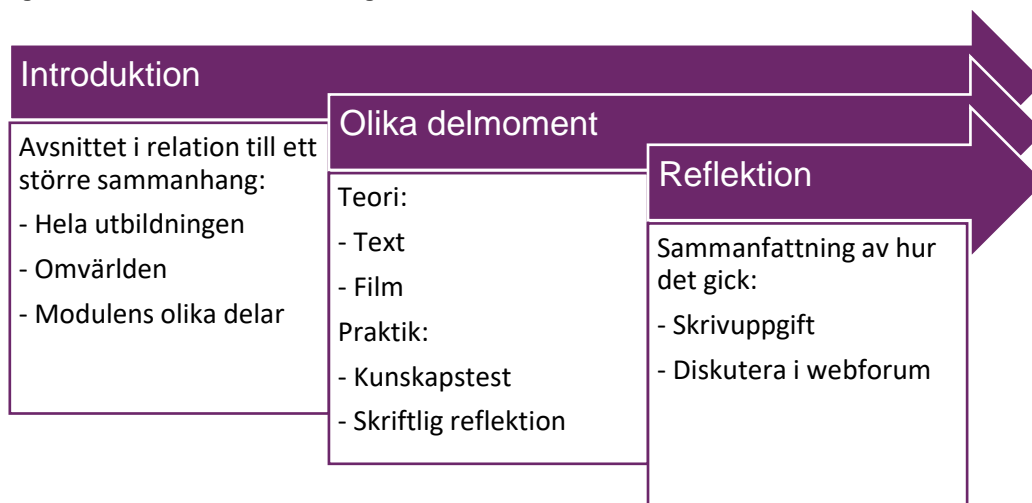
Pedagogisk modell och utformning på utbildningsplattformen

Webbutbildningen genomförs digitalt via Skolverkets utbildningsplattform, vilket innebär att deltagare kan ta del av innehållet när och varifrån de vill. Det finns ingen gräns för antalet kursdeltagare och kursen har varit tillgänglig löpande sedan den publicerades i oktober 2018. Vem som helst kan registrera ett personligt användarkonto på utbildningsplattformen och har därmed tillgång till webbutbildningen. Webbkursen följs upp via uppföljningssystemet Learning Management System (LMS) som är en del av plattformen. Genom deltagarnas registrering på plattformen samlas e-postadresser, vissa standardiserade bakgrundsuppgifter och data om genomförandet av webbutbildningen in.

Webbutbildningens utformning på utbildningsplattformen innebär att utbildningen är utformad som en ”snitslad bana”, där deltagaren lotsas steg för steg genom olika avsnitt: läser, svarar på frågor och skriver reflektioner. Deltagandet sker till största del genom självstudier, men med inslag av dialog med andra kursdeltagare.

Innehållet är uppdelat i avsnitt, som i sin tur innehåller ett varierande antal delmoment. Varje avsnitt börjar med en introduktion till ämnesområdet, som syftar till att relatera innehållet till webbutbildningen som helhet och till en omvärldskontext, samt till att ge orientering och överblick av avsnittets kommande delmoment. Efter introduktionen följer avsnittets olika delmoment, där teoretiskt innehåll i form av texter och filmer varvas med korta återkopplande moment. Slutligen avslutas varje avsnitt med en reflekterande del för att samla ihop deltagarens tillägnade kunskaper och ge tillfälle till reflektion. Figur 2 visar en grafisk presentation av ett avsnitts olika delar.

Figur 2. Delmoment i webbutbildningens avsnitt

Deltagarna kan själva välja i vilken takt de vill läsa webbutbildningen, genom att välja bland två olika upplägg i genomförandet. Det finns ett mer strukturerat

upplägg där deltagaren väljer starttillfälle själv men där delavsnitten sedan genomförs i styrt tempo under 40 veckor, som motsvarar avtalad tid för fortbildning, vecka för vecka, under ett läsår. Det finns även möjlighet att välja ett upplägg där genomförande sker helt i egen takt.

Återkoppling och kunskapsbedömning

Utbildningen är utformad för att vara självinstruerande och tillfällen för återkoppling om tillägnade kunskaper finns inlagda löpande i upplägget. Den löpande återkopplingen sker i form av kunskapstest efter olika avklarade delmoment i utbildningen, där deltagaren ska besvara frågor med godkänt resultat för att kunna gå vidare i utbildningen. Deltagaren ska även skriva en kortare reflektion efter vissa delmoment och en sammanfattande skrivuppgift vid varje avsnitts avslutande reflektionsdel. Där finns även möjlighet att diskutera övningarna med andra deltagare på ett webforum. Återkopplingen syftar till att främja lärandet och bidra till att öka motivationen att slutföra utbildningen.

Utbildningen avslutas med en sammanfattande slutreflektion som kursdeltagaren skriver med hjälp av de kortare reflektioner som har skrivits i slutet på varje avsnitt. Deltagare som slutför samtliga delar kan avslutningsvis välja att hämta ut ett kursintyg, som distribueras direkt via utbildningsplattformen.

Webbutbildningens innehåll och omfattning

Innehållet har avgränsats till en övergripande introduktion av de förändringar som gjorts i skolans styrdokument sedan den nya skollagen utfärdades 2010. Det innebär att den omfattar förändringar som är gemensamma för alla skolformer. För att webbutbildningen ska kunna vända sig till alla lärare omfattar innehållet inte förändringar i läroplaner, vilka är skolformsvisa.

Webbutbildningen har ändå delats upp i två versioner på utbildningsplattformen, en för lärare och en för förskollärare eftersom det finns skillnader i begreppsanvändning och kompetensområden mellan lärare och förskollärare. Förskolan är den enda läroplansform som inte berörs av betygsreformen och skrivningar om skola och arbetsliv som finns i alla andra läroplaner.

En insats för att gynna hela skolans och förskolans utveckling

I första hand innehåller utbildningen pedagogisk information som lämpar sig för alla lärare och förskollärare, oavsett vilken skolform och vilka ämnen man har behörighet att undervisa i. Insatsen ska gynna hela förskolans och skolans utveckling. I Skolverkets insats har det inneburit att:

- Utforma insatsen så att den bidrar till ett tillitsfullt klimat på alla nivåer i skolans lokala styrkedja – från huvudman till barn och elever.
- Utforma insatsen så att den stödjer ett kollegialt lärande.
- Utforma insatsen så att delaktighet skapas lokalt i planering, genomförande och uppföljning av insatsen.

- Utforma insatsen så att den genomsyras av läroplanernas värdegrund och kunskapssyn.
- Säkerställa att begrepp i styrdokument och forskning används i insatsen och vid behov beskriva hur de relaterar till varandra.
- Utforma insatsen så att den gör verksamheten i skolan mer inkluderande.
- Utforma insatsen så att förskollärare och lärare får stöd i hur barn och elever kan ges möjlighet att utveckla en metakognitiv förmåga.
- Utforma insatsen så att formativ bedömning utvecklas och stärks.

Sammantaget har Skolverket bedömt att kompetensutvecklingsbehovet för återvändande lärare och förskollärare till största delen är gemensamt oavsett till vilken skolform återvändandet gäller. Denna innebär för innehållet i webbutbildningen att följande avsnitt är gemensamma för samtliga deltagare:

- Kunskaper och värden
- Att arbeta hälsofrämjande
- Den flerspråkiga lärmiljön
- Digitalisering
- Systematiskt kvalitetsarbete

Två versioner av webbutbildningen för olika skolformer

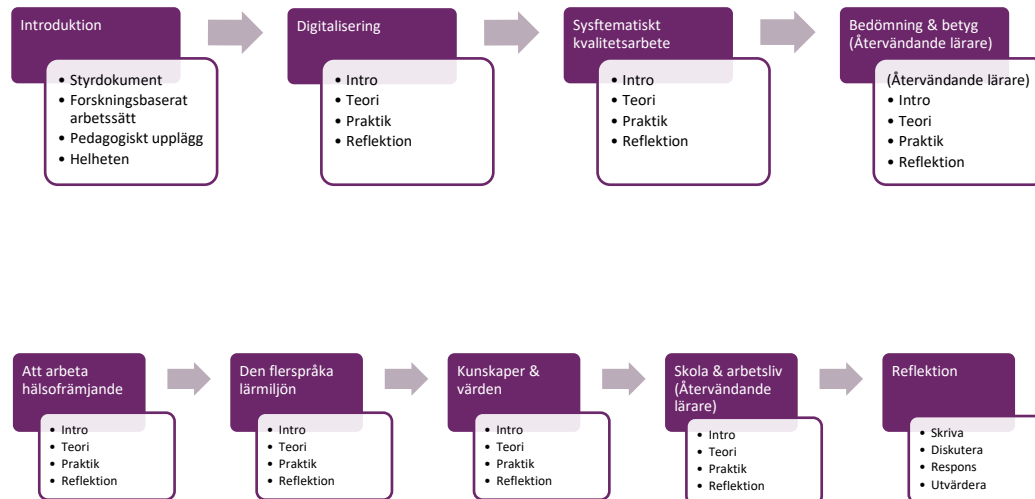
I andra hand är utbildningen även utformad för att omfatta förändringar inom skolans värld som berör specifika områden för skolan respektive förskolan. Det medför att utbildningen för återvändande lärare innehåller ett par avsnitt som inte ingår i utbildningen för förskolans läroplaner:

- Bedömning och betyg
- Skola och arbetsliv

Utöver dessa innehållsliga skillnader skiljer endast begrepp som är anpassade till målgruppen samt inledningsavsnitten i de två versionerna åt.

I figur 3 visas en grafisk presentation av utbildningens olika avsnitt:

Figur 3. Ingående avsnitt i webbutbildning för återvändande lärare och förskollärare.

Uppföljning och analys av utbildningens utfall

Skolverkets webbutbildning för återvändande lärare och förskollärare har följts upp med avseende på vilka som har deltagit, deltagarnas genomförande av utbildningen, deltagarnas upplevelse av förutsättningarna att ta del av och genomföra utbildningen, samt hur de upplever relevansen och nyttan av utbildningens innehåll och didaktiska upplägg.

Som grund för analysen har även en nationell kartläggning av återvändande lärare och förskollärare genomförts. Kartläggningen syftar till att ge en översiktlig bild av den målgrupp som Skolverkets webbutbildning riktar sig till. Kartläggningen baseras på registerdata sammanställda av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Skolverket.

Metod, avgränsningar och datainsamling

Uppföljningen omfattar deltagare som har genomfört hela eller delar av webbutbildningen. Resultaten från studien kan alltså inte generaliseras till gruppen återvändande lärare och förskollärare, inte heller till deltagare som endast har registrerat sig.

Sammanställning av data från LMS

Utgångspunkten för uppföljningen är data som finns tillgänglig i uppföljningssystemet Learning Management System (LMS) som är en del av

Skolverkets utbildningsplattform. LMS innehåller ett uppföljningssystem som ännu inte är fullt utvecklat, vilket innebär att tillgången till statistik från systemet och statistikens kvalitet är bristande. En viss grundläggande statistik gällande deltagande har dock varit möjligt att ta fram.

Sammanställningen av data från LMS omfattar tidsperioden från oktober 2018, då webbutbildningen publicerades på utbildningsplattformen, till och med april 2020 då den data som analyseras i denna redovisning begärdes ut från tjänsteleverantören Valamis.

Webbenkät till deltagare

En webbenkät till deltagare har genomförts för att komplettera uppföljningen av data från LMS. Enkäten till deltagare syftar främst till att ge en bild av deltagarnas förutsättningar för deltagande i webbutbildningen, samt upplevd relevans och nytta.

Enkäten har skickats ut till 161 respondenter, varav 102 har tagit del av utbildningen för återvändande lärare och 59 av utbildningen för återvändande förskollärare. 23 deltagare i lärarversionen och 17 deltagare i förskollärarversionen har svarat på respektive enkät, vilket motsvarar en svarsfrekvens om 23 procent i lärarenkäten och 28 procent i förskollärarenkäten. Den totala svarsfrekvensen är 25 procent.

Vi kan konstatera ett stort bortfall i enkäten i förhållande till de mejladresser som har registrerats på utbildningsplattformen. Möjligheten till en systematisk bortfallsanalys är dock begränsad eftersom det saknas andra kontaktuppgifter till deltagarna än angivna mejladresser. En stor del av deltagarna har också registrerat sig med privata e-postadresser som alltså inte är knutna till någon professionell roll och vars aktualitet vi inte kan bedöma. En möjlig orsaken till bortfallet är att enkäten har skickats ut till deltagarna i efterhand och att svar alltså inte lämnas i direkt samband med deltagandet. Även covid-19 pandemin kan antas ha påverkat svarsfrekvensen.

Resultat från uppföljningen

Om deltagarna

Liten andel av registrerade på webbutbildningen har genomfört något avsnitt

Under perioden oktober 2018 till april 2020 har totalt 1 018 individer registrerat sig på webbutbildningens två versioner för återvändande lärare respektive förskollärare (se tabell 1). En stor del av dessa registreringar har dock inte åtföljts av deltagande. I april 2020 hade totalt 175 individer påbörjat och slutfört minst ett avsnitt i utbildningen. Av dessa hade 109 slutfört minst ett avsnitt i versionen för återvändande lärare och 66 i versionen för återvändande förskollärare. Denna grupp kallas fortsättningsvis för deltagare.

Tabell 1. Registrering på plattformen och deltagande i webbutbildningen

	Förskollärare	Lärare	Totalt
Registrerat sig på plattformen	486	532	1018
Avslutat minst ett avsnitt	66	109	175

En deltagargrupp med tyngdpunkt på förskola och grundskola

Utifrån utbildningsplattformens data framgår (med förbehåll för vissa brister i systemets utformning¹) att det stora flertalet deltagare i webbutbildningen arbetar inom förskola eller grundskola. En relativt stor andel deltagare har angett att de arbetar med annat och en mindre andel att de arbetar inom gymnasiet, vuxenutbildningen eller som rektorer.

Tabell 2. Deltagares skolform eller befattning.

Skolform/befattning	Antal deltagare
Förskola	56
Fritidshem	1
Grundskola	50
Gymnasieskolan	7
Vuxenutbildningen	13
Skolledare/förskolechef	5
Annat	28
Ej angett	15
TOTALT	175

Deltagande även utanför gruppen återvändande lärare och förskollärare

Webbenkäten visar att det förekommer deltagare som inte är återvändande lärare eller förskollärare. Endast drygt en tredjedel av respondenterna uppger att de är lärare eller förskollärare som har återvänt till yrket efter en period av annan sysselsättning. Det finns även respondenter som ännu inte har återvänt till yrket som lärare:

Vill göra en uppförskning för att kunna bli mer attraktiv som lärare igen. Har arbetat som systemutvecklare i 20 år men har lärarlegitimation.

Andra exempel är respondenter som uppger att de har arbetat länge i yrket och behöver uppdatera sin kunskap om de nya styrdokumenterna, att de varit frånvarande från yrket på grund av sjukskrivning eller att de saknar en

¹ Uppgifter om deltagarna som samlas in vid registrering på plattformen är under utveckling.

behörighetsgivande examen. Bland deltagarna finns också elevstödare och barnskötare.

Om deltagarnas genomförande av webbutbildningen

Liten andel deltagare som har slutfört utbildningen

Endast en mindre andel av deltagarna har genomfört hela webbutbildningen, det vill säga i enlighet med uppläggets intention att deltagare ska genomföra alla avsnitt för att avslutningsvis ta ut ett kursbevis. Av de totalt 175 deltagare som på-börjat utbildningen har 38 slutfört hela utbildningen och 17 av dessa har dessutom tagit ut kursbevis. I utbildningen för återvändande lärare har 25 personer slutfört utbildningen, motsvarande 23 procent. 13 deltagare i utbildningen för återvändande förskollärare har slutfört alla delar, motsvarande 20 procent.

Tabell 3. Deltagare, antal som har slutfört hela kursen och antal som tagit ut kursbevis

	Deltagare	Slutfört hela kursen	Tagit ut kursbevis
Lärare	109	25	12
Förskollärare	66	13	5

Genomströmningsgraden ligger på 20 procent baserat på deltagare som gått hela kursen (och 10 procent om man räknar deltagare som tagit ut kursbevis). Nästan hälften av de lärare som har gått hela kursen (10) tillhör en och samma huvudman. Dessa deltagare har gått i egen takt men under samma tidsperiod vilket kan tyda på att huvudmannen gjort en gemensam insats för en grupp lärare.

Huvuddelen av deltagare har endast genomfört delar av utbildningen

Nästan alla deltagare i utbildningen för återvändande lärare har slutfört introduktionen. Efter introduktionen, när övriga tematiska avsnitt följer, faller antalet deltagare som avslutar respektive avsnitt betänkligt, vilket framgår av tabell 4. Kunskaper och värden, att arbeta hälsofrämjande samt bedömning och betyg är de avsnitt som flest deltagare har avslutat.

Samma mönster syns i genomförandet av utbildningen för återvändande förskollärare (tabell 5). Även här avslutar störst andel deltagare introduktionskapitlet, följt av kunskaper och värden samt att arbeta hälsofrämjande.

Tabell 4. Deltagares påbörjade och avslutade avsnitt, återvändande lärare.

Lärare	Påbörjad	Avslutad	Ej slutfört	Andel slutfört
Introduktion	109	109	0	100%
Kunskaper och värden	109	50	59	46%
Bedömning och betyg	105 ²	32	73	30%
Att arbeta hälsofrämjande	109	44	65	40%
Den flerspråkiga lärmiljön	109	35	74	32%
Digitalisering	109	29	80	27%
Skola och arbetsliv	109	27	82	25%
Systematiskt kvalitetsarbete	109	27	82	25%
Från utbildning till praktisk handling	109	25	84	23%

Tabell 5. Deltagares påbörjade och avslutade avsnitt, återvändande förskollärare.

Förskollärare	Påbörjad	Avslutad	Ej slutfört	Andel slutfört
Introduktion	66	66	0	100%
Kunskaper och värden	66	33	33	50%
Bedömning och betyg				
Att arbeta hälsofrämjande	66	25	41	38%
Den flerspråkiga lärmiljön	66	22	44	33%
Digitalisering	66	22	44	33%
Skola och arbetsliv				
Systematiskt kvalitetsarbete	66	24	42	36%
Från utbildning till praktisk handling	66	19	47	29%

De allra flesta deltagare har genomfört utbildningen i egen takt

Nästan alla deltagare har valt att läsa utbildningen i egen takt, endast enstaka deltagare har valt att följa det mer styrda upplägget över 40 veckor.

Tabell 6. Deltagare som genomfört kursen i egen takt respektive under 40 veckor.

	I egen takt	På 40 veckor
Lärare	103	6
Förskollärare	61	5

² Data i LMS avviker här av oklara skäl.

Förutsättningar för deltagande

Kännedom om webbutbildningen främst via Skolverkets webbplats

Bland de deltagare som har svarat på enkäten uppger drygt tre fjärdedelar att de har fått kännedom om webbutbildningen på Skolverkets webbplats (33 av 40 respondenter).

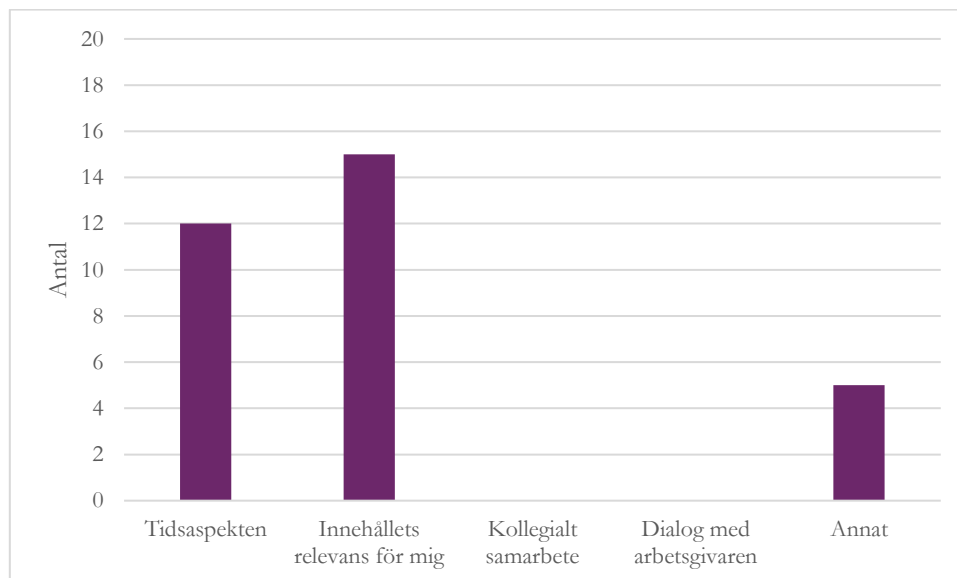
Bland de respondenter som uppger att de har fått kännedom på andra sätt nämns att de har fått information av sin rektor, tips från en kollega eller information i en facktidning.

Eget initiativ och självständigt deltagande vanligt

Svaren i webbenkäten visar att deltagande på eget initiativ är vanligt förekommande (med reservation för enkätens låga svarsfrekvens). Detta kan förklaras med att flera respondenter saknade en anställning i yrket vid tidpunkten då de genomförde utbildningen. Närmare hälften av de respondenter som uppger sig ha återvänt till yrket som lärare eller förskollärare efter en period av annan sysselsättning anger att de inte hade en anställning när de påbörjade webbutbildningen.

Vidare visar diagram 1 att det är vanligt att respondenterna själva har beslutat vilka avsnitt de ska genomföra. Det betyder dock inte att deltagare inte kan ha planerat detta i dialog med rektor eller i samverkan med kollegor.

Diagram 1. Respondenternas svar på frågan: "Vad har varit avgörande för vilka av webbutbildningens avsnitt du har valt att genomföra?" N=33.

Källa: webbenkät till deltagare

Få exempel på rektorers stöd för att underlätta deltagande

Respondenter som uppger att de hade en anställning som lärare eller förskollärare när de påbörjade Skolverkets webbutbildning har tillfrågats om det förekommer att deras skolledare har genomfört åtgärder för att underlätta deltagande. Ingen av dessa respondenter har angett att deras rektor erbjudit dem att använda arbetstid för att genomföra webbutbildningen, organisering för att kunna studera tillsammans med andra återvändande lärare, eller möjlighet att genomföra webbutbildningen med stöd av mentor. Istället har flera lämnat kommentarer om att stöd från rektor har saknats. En respondent skriver:

Jag arbetar idag som lärare, men endast som timanställd vikarie. Jag har använt mig av Skolverkets webbkurs för återvändande lärare, eftersom det är mer än 30 år sen jag senast arbetade som lärare. Dock har jag inte haft någon kontakt med någon rektor om denna webbkurs, utan detta var helt och hållet mitt eget initiativ.

I vilken utsträckning som deltagare generellt fått stöd från sin rektor för att underlätta deltagandet i webbutbildningen är svårt att säga med tanke på det stora bortfallet i enkätundersökningen. Det är också endast en delmängd av alla deltagare som förefaller ha genomgått utbildningen inom ramen för en aktiv anställning i en förskola eller skola.

Även rektorer har valt att delta. Bland rektorer och andra respondenter som inte tillhör den primära målgruppen för insatsen ges flera exempel på hur de har använt eller tänkt använda webbutbildningen i sin verksamhet. Dessa respondenter uppger att webbutbildningen kan ge inspiration, underlag och en jämförelsepunkt för deras arbete:

Jag arbetar som rektor och försökte gå webbkursen för att se om den var bra och om det var något jag kunde använda för mitt arbetslag.

Utbildningen är ngt som jag rekommenderar både återvändande och obehöriga lärare att gå, då jag anser att det är ett bra verktyg för att förstå skola, dess uppdrag och styrdokument. Har följt upp de medarbetare som gått utbildningen kring detta i medarbetarsamtal, och de har hittills uppskattat värdet av er utbildning.

Jag har registrerat mig på kursen och tittat på några delar, eftersom jag håller i en kurs som heter "Lärarskapets förutsättningar och praktik". Det är en kurs som vi [...] erbjuder de vikarier som vi har i vår verksamhet och som inte har någon pedagogisk utbildning. Jag är själv aktiv lärare och har arbetat 20 år (utan avbrott).

Anledningen att jag gick kursen var för att se om den var bra för mina elever som läser till lärarassistenter och barnskötare. Men vi tycker den var jättebra och även de andra kurserna, super!

Utbildningens relevans och nytta

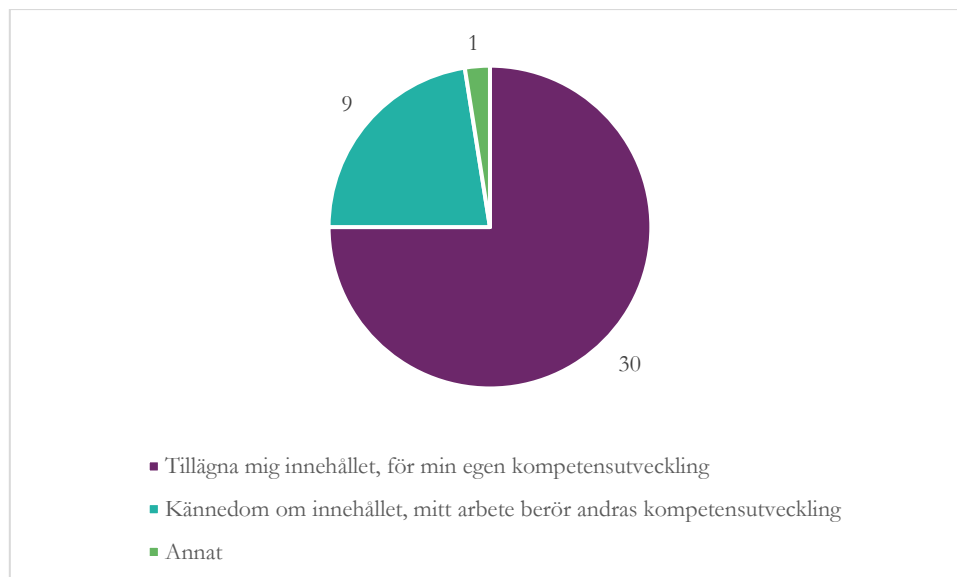
Deltagande syftar till egen eller andras kompetensutveckling

Deltagande syftar främst till egen kompetensutveckling. Huvuddelen av webbenkätens respondenter, omkring tre fjärdedelar, har tagit del av webbutbildningen i syfte att kompetensutveckla sig.

Utifrån enkätsvaren kan vi konstatera att vissa som registrerat sig på plattformen och tagit del av utbildningen förefaller ha gjort detta i andra syften än för personlig kompetensutveckling. Omkring en femtedel av respondenterna uppger att de har deltagit i syfte att få kännedom om innehållet, eftersom deras arbete berör andras kompetensutveckling. I denna respondentgrupp finns exempelvis rektorer, strateger och utvecklare i huvudmannens centrala förvaltning och lärare med kompetensutvecklingsuppdrag. Ett annat exempel är en respondent som skriver att de velat studera innehållet med anledning av huvudmannens egen utbildning av obehöriga långtidsvikarier.

Respondenternas fördelning utifrån i vilket syfte de deltagit i webbutbildningen illustreras i diagram 2.

Diagram 2. **Respondenternas svar på frågan: "I vilket syfte har du tagit del av webbutbildningen?" N=40.**

Källa: webbenkät till deltagare

Uppföljningen visar sammantaget att det inte enbart är återvändande lärare och förskollärare som valt att delta i syfte att själva tillägna sig innehållet, utan även sekundära målgrupper som obehöriga lärare eller annan personal i skola och förskola, samt rektorer.

Helheten har varit viktig för många deltagare

Respondenterna har tillfrågats om vilket eller vilka avsnitt i webbutbildningen (om något) som var avgörande för deras val att delta. Detta kan vara en indikation på respondenternas initiala uppfattning om de olika avsnittens relevans och utbildningens sammansättning som helhet. Flest respondenter uppger att helheten (eller ingen enskild del) var viktigast för deras val att delta i utbildningen. Svar som pekar på specifika avsnitts betydelse är relativt spridda över samtliga av utbildningens olika avsnitt.

Deltagarnas bild av innehållets omfattning, kvalitet och svårighetsgrad

Webbutbildningen ses övervägande som lagom omfattande

En övervägande del av respondenter som tagit del av utbildningen uppger att de upplever webbutbildningen som helhet som lagom omfattande. Endast ett fåtal uppger att de upplevde utbildningen som något för eller alldeles för omfattande, likaså är det endast ett fåtal som svarar att de upplever webbutbildningen som något eller mycket otillräcklig.

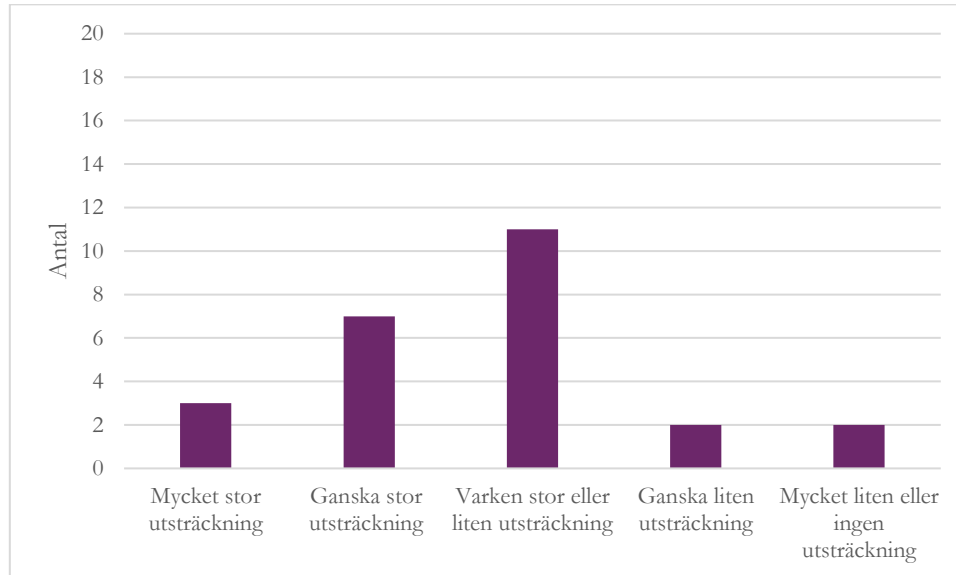
Deltagare som besvarat enkäten ger i huvudsak en positiv bild av innehållets kvalitet. En majoritet av respondenterna uppger att de upplever kvaliteten som ganska hög eller mycket hög. Bland respondenter som deltagit i utbildningen för lärare är tendensen inte lika tydlig, omkring hälften av dessa respondenter ger en positiv bild men ett flertal respondenter uppger även att de upplever kvaliteten som varken hög eller låg.

Webbutbildningen upplevs i stor utsträckning som lagom svår. Med endast något enstaka undantag uppger respondenterna att de upplever webbutbildningens svårighetsgrad som lagom.

Deltagarnas nytta av webbutbildningen i sin yrkesroll

Respondenter som uppgett att de har tagit del av webbutbildningen för sin egen kompetensutveckling har tillfrågats i vilken utsträckning de upplever att de har fått nytta av den i sin yrkesroll. Svaren ger ingen entydig bild utan visar på en stor spridning. Flest respondenter uppger att webbutbildningen har gett dem nytta i varken stor eller liten utsträckning, men ett flertal uppger även ett mer positivt eller negativt svar.

Diagram 3. Respondenternas svar på frågan "I vilken utsträckning upplever du att du har fått nytta av webbutbildningen i din yrkesroll?" N=25

Källa: webbenkät till deltagare

Respondenterna har i fritextsvar kunnat ange exempel på hur de har fått nytta av webbutbildningen i sin yrkesroll. Bland svaren finns ett antal återkommande teman.

Ett flertal respondenter lyfter värdet av att repetera kunskaper som inte använts på länge och att uppdatera kunskaper kring framförallt nya styrdokument:

Det kändes relevant att repetera och känna sig säkert med formalia.

Fick lite mer kött på benen om vad som hänt medan jag jobbat med annat.

Då min utbildning löd under LPO94 var det viktigt att ta del av den nya innan jag började jobba som lärare (20 år efter examen...)

Jag läste utbildningen på eget initiativ då jag upplevde att jag saknade kunskaper om kunskapskraven, min utbildning är från innan Lgr11. Inför en tjänst som betygssättande lärare pluggade jag på lite själv.

Därför betraktar nog varken jag eller min arbetsgivare mig som "återvändande". Jag har arbetat i skolan på olika sätt även innan.

Ytterligare ett antal respondenter beskriver att de har haft nytta av webbutbildningen direkt i sin undervisning eller mer indirekt genom att de fått inspiration och stärkt självförtroende i yrkesrollen:

Jag har ex. jobbat extra med språkförståelsen hos nyanlända. Använder mig av internet för att stimulera språket med sagor och sånger, insett vikten av att erbjuda alla barn en introduktion till den digitala världen.

Pedagogiskt arbete som helhet. Bekräftelse. Det jag personligen saknat från min ledning innan återvändande.

Det var kul att delta i webbutbildningen. Glädje med andra ord. Det gav mig stöd inom de områden som jag inte var så säker på. Hon som talade var bra och inspirerande. Jag har fått inspiration. Det är ju grunden att barnen blir sedda och lyssnade på. Därifrån börjar lärandet.

Slutligen anger ett antal respondenter en nytta av webbutbildningen som handlar om mer övergripande perspektiv på verksamheten och behov av utvecklingsarbete:

Många saker som väcker tankar, samt idéer på hur vi kan arbeta och vidareutveckla oss.

Jag har fått bekräftat att det inte är bra att det finns så många utbildade personer i verksamheten.

Ha en större förståelse till ämnet och kunde diskutera tillsammans med kollegor för vad vi skulle delge och utbilda fler kollegor i.

Respondenterna har även kunnat ange i enkäten om det var något särskilt de saknade för att kunna få nytta av webbutbildningen i sin yrkesroll, samt om de ser några utvecklingsbehov för en utbildning som riktar sig till återvändande lärare och förskollärare. Bland svaren förekommer ett antal variationer på önskemål om ett mer konkret och detaljerat ämnesinnehåll, närmare yrkespraktiken:

Mera om det praktiska arbetet inom de olika områdena och om praktiskt arbete generellt.

Jag lämnade yrket pga att jag gick in i väggen, därför hade jag önskat mer praktiska råd hur man kan prioritera och planera bättre, skapa arbetsro osv.

Mer i detalj hur man arbetar med det systematiska kvalitetsarbetet. Jag känner att det är många som inte riktigt vet hur en förskollärare ska arbeta med det. De flesta vet inte riktigt, om man frågar dem. Samtidigt säger någon; inget är rätt eller fel. Jag vill veta precis hur och hur mycket det ska vara för att känna att nu klarar jag av det systematiska kvalitetsarbetet och är en stark och säker förskollärare. Jag ser många lite rådvilla förskollärare, inkluderat mig själv. Jag tycker mig se att rektorerna också är rådvilla vad gäller det systematiska kvalitetsarbetet. [...]

Bilden är dock inte entydig, det finns även exempel på deltagare som har upplevt utbildningen som konkret och tydlig. Ett antal respondenter uppger även att tekniska aspekter av utbildningen har utgjort hinder för deras användning och ser detta som ett utvecklingsbehov:

Bra utbildning - fungerade inte alltid tekniskt. Från början svårt orientera sig i materialet. Bra innehåll.

Att man ska kunna göra en paus och hitta tillbaka till där man var. Så svårt att navigera på er sida.

Sammantaget ger enkäten en övervägande positiv bild av hur deltagarna har upplevt webbutbildningens omfattning, kvalitet och svårighetsgrad. Det finns även exempel på att webbutbildningen upplevs ha gett nytta i deltagares yrkesroll. Den låga svarsfrekvensen innebär dock stora begränsningar i uttolkningen av resultaten. Vi kan alltså inte bedöma i vilken omfattning den positiva upplevelsen av webbutbildningen är representativ för deltagargruppen som helhet, även om vi kan konstatera förekomsten av positiva tendenser, med få exempel på mer negativa upplevelser.

Kostnad

Kostnaden för webbutbildningen uppgår sedan insatsen inleddes till 3 022 000 kronor (medel som är direkt kopplat till utbildningen).³ Fördelat på de 175 personer som har avslutat minst ett avsnitt motsvarar det en deltagarkostnad på 17 268 kronor. Eftersom kostnaderna för Skolverkets personal inte är inkluderat i beräkningen samt att beräkningen inte har gjorts utifrån antal deltagare som slutfört hela utbildningen är dock den verkliga kostnaden per deltagare högre.

Tabell 7. **Kostnad för webbutbildningen, årsvis 2017–2019.**

Kostnadspost	2017	2018	2019
E-lärandeproducent. Enligt avtal	300 000	600 000	100 000
E-lärandeproducent. Animerad film, utöver avtal.	160 000		
Driftsättning av lärplattform	100 000		
Resor, hotell, traktamente	54 000	54 000	54 000
Marknadsföring. Målgruppen lärare som har återvänt.		500 000	500 000
20 st animationer i manus.		320 000	
Projektprocess. Förskjutningar i tidsplan, nya storyboard. Satt in ytterligare manusförfattare.		280 000	
Summa	614 000	1 754 000	654 000

Nationell kartläggning av återvändande lärare

Vidare har en nationell kartläggning över återvändande lärare genomförts. Kartläggningen bygger på registerdata sammanställda av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Skolverket⁴. Definitionen av återvändande lärare är vid mätåret yrkesverksamma lärare, men som varit borta från yrket i minst tre år innan mätåret. För återvändande lärare i förskoleklass och fritidshem gäller att de minst 3 år tidigare var verksamma som någon slags pedagogisk personal i förskoleklass eller fritidshem. För förskolan omfattar materialet personal som arbetar med barn⁵.

Kartläggningen är en totalundersökning och för lärare inom samtliga skolformer utom förskola, förskoleklass och fritidshem täcker materialet mätåren 2015, 2017

³ Kostnader för marknadsföring inom ramen för För det vidare ingår inte i beräkningen.

⁴ Registerdata från lärarregistret omfattar behöriga och obehöriga lärare.

⁵ Detta innebär att både förskollärare och barnskötare samt andra som arbetar med barn ingår i materialet. Definitionen innebär också att rektorer som inte arbetar direkt med barnen, städpersonal, kökspersonal etc. inte ingår i materialet.

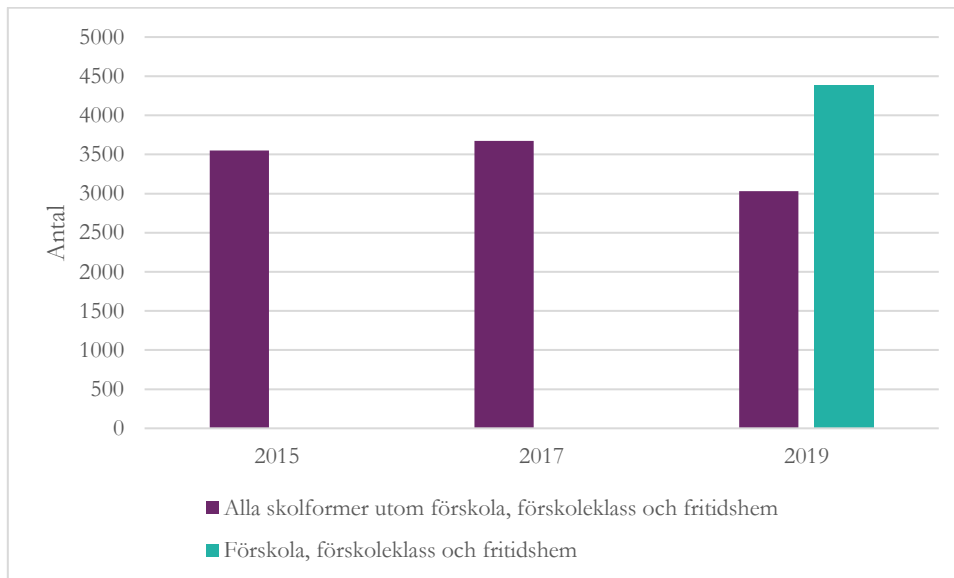
och 2019. För lärare inom förskola, förskoleklass och fritidshem gör begränsningar i statistiken att det endast går att mäta antalet återvändande lärare 2019.

Analyserna av undergrupper (kön, ålder och sysselsättning under bortovaron) redovisas endast för 2019 eftersom skillnaderna mellan 2015, 2017 och 2019 är marginella.

Antal och andel återvändande lärare

Återvändande lärare redovisas här dels som antal lärare, dels som andel återvändande lärare av det totala antalet lärare i riket. Uppgifterna om återvändande lärare redovisas för kalenderåren 2015, 2017 och 2019 (för förskola, förskoleklass och fritidshem är uppgifterna begränsade till 2019). För riket har läsåren 2015/16, 2017/18 och 2019/20 använts som jämförelsepunkter.

Diagram 4. Återvändande lärare Antal. Mätår 2015, 2017 och 2019.

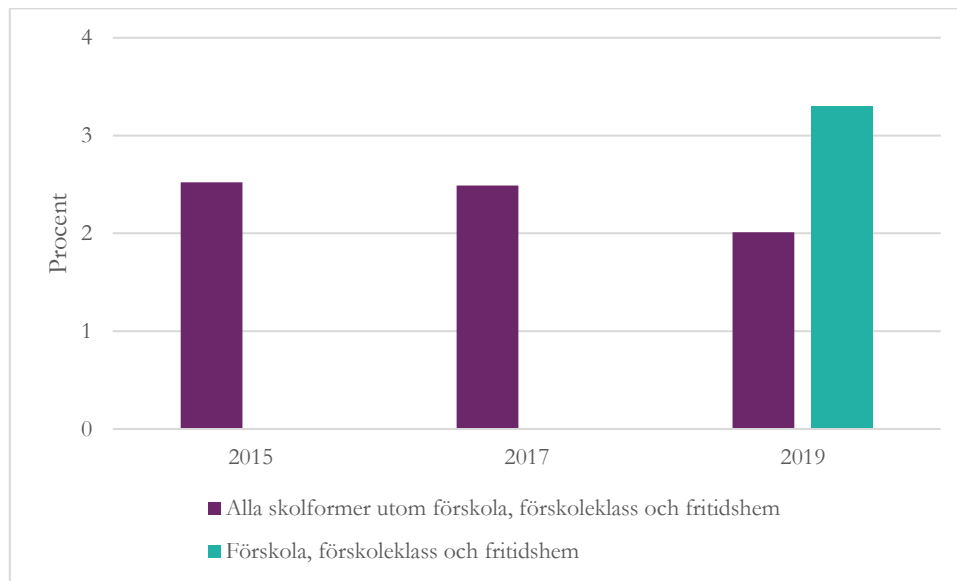

Antalet återvändande lärare i alla skolformer utom förskola, förskoleklass och fritidshem var relativt konstant åren 2015 och 2017. Ungefär 3 600 lärare återvände till yrket under dessa två år (Diagram 8). Under 2019 minskade antalet återvändande lärare i dessa skolformer till ungefär 3 000. I denna kartläggning kan vi endast mäta antalet återvändande lärare inom förskola, förskoleklass och fritidshem för 2019. Detta år återvände närmare 4 400 lärare till yrket inom förskola, förskoleklass och fritidshem.

Diagram 9 visar hur stor andel de återvändande lärarna utgör av det totala antalet lärare i riket. Andelarna är beräknade utifrån respektive skolformsgrupp, det vill säga en grupp som utgörs av alla skolformer utom förskola, förskoleklass och fritidshem samt en grupp som utgörs av förskola, förskoleklass och fritidshem. Detta innebär att även antalet lärare totalt i riket är indelade i dessa grupper.

Diagram 5. Andel återvändande lärare av det totala antalet lärare i riket. Procent. Mätår 2015, 2017 och 2019.

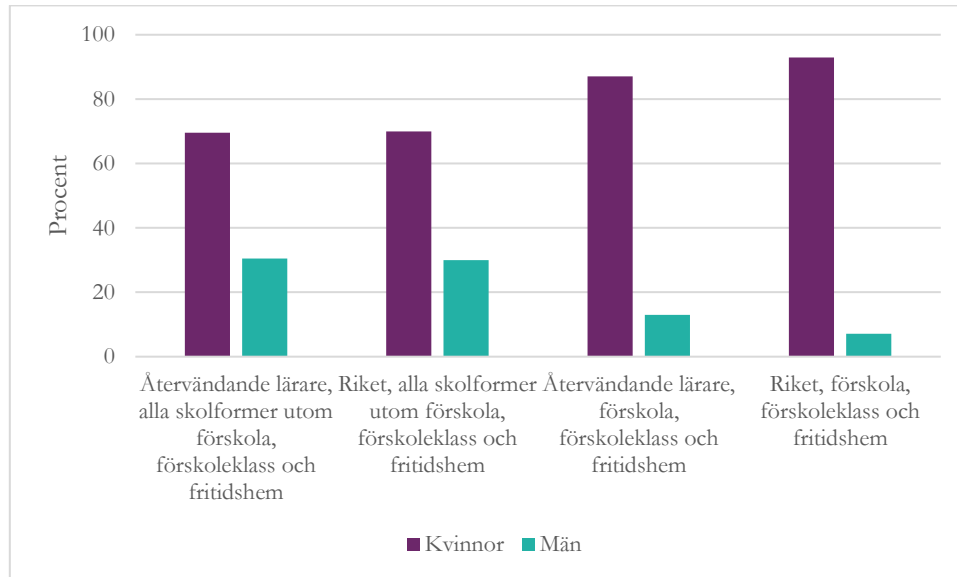
Återvändande lärare utgjorde 2,5 procent av det totala antalet lärare i riket för åren 2015 och 2017 för alla skolformer utom förskola, förskoleklass och fritidshem (Figur 2). Denna andel minskade till 2 procent 2019. Minskningen kan förklaras dels av att färre lärare återvände till yrket detta år, dels av att det totala antalet lärare i riket var högre 2019 jämfört med de två andra mätåren.

Av det totala antalet lärare i skolformerna förskola, förskoleklass och fritidshem, utgjorde återvändande lärare 3,3 procent 2019, alltså en större andel jämfört med övriga skolformer.

Kön och ålder

I analyserna av återvändande lärare utifrån kön och ålder används juridiskt kön (kvinnor och män) och följande kategorisering av ålder: 29 år och yngre, 30–39 år, 40–49 år, 50–59 år, 60–64 år samt 65 år och äldre. Resultaten redovisas som andelar inom gruppen återvändande lärare samt andelar inom riket.

Diagram 6. Andel återvändande lärare samt andel lärare i riket utifrån kön. Anges i procent. Mätår 2019 (återvändande lärare) samt läsåret 2019/20 (riket).

Könsfördelningen bland återvändande lärare verksamma inom alla skolformer utom förskola, förskoleklass och fritidshem är knappt 70 procent kvinnor och drygt 30 procent män (Figur 3). Detta motsvarar i stort sett könsfördelningen för riket totalt i dessa skolformer.

Inom skolformerna förskola, förskoleklass och fritidshem är könsfördelningen 87 procent kvinnor och 13 procent män bland de återvändande lärarna. För riket totalt är könsfördelningen knappt 93 procent kvinnor och drygt 7 procent män i dessa skolformer.

Tabell 8. Återvändande lärare samt lärare i riket totalt utifrån åldersgrupper. Anges i procent. Alla skolformer utom förskola, förskoleklass och fritidshem samt förskola, förskoleklass och fritidshem. Mätår 2019 (återvändande lärare) och läsåret 2019/20 (riket).

Åldersgrupp	Återvändande lärare i alla skolformer utom förskola, förskoleklass och fritidshem	Riket, lärare i alla skolformer utom förskola, förskoleklass och fritidshem	Återvändande lärare i förskoleklass, förskola och fritidshem	Riket, lärare i förskola, förskoleklass och fritidshem
29 år och yngre	3,1	8,4	12,8	17,1
30–39 år	20,9	21,7	24,7	22,7
40–49 år	30,8	31,3	28,3	25,3
50–59 år	26,3	25,1	23,9	24,0
60–64 år	9,7	9,7	7,9	9,5
65 år och äldre	9,2	3,7	2,4	1,3
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0

Den största andelen återvändande lärare finns inom åldersgruppen 40–49 år (Tabell 1). Detta gäller både alla skolformer utom förskola, förskoleklass och fritidshem (drygt 30 procent) samt förskola, förskoleklass och fritidshem (drygt 28 procent). Även inom riket finns den största andelen lärare i denna ålderskategori (drygt 31 procent respektive drygt 25 procent).

Den minsta andelen återvändande lärare, drygt 3 procent, inom alla skolformer utom förskola, förskoleklass och fritidshem finns i åldersgruppen 29 år och yngre. Motsvarande andel i riket är drygt 8 procent. För skolformerna förskola, förskoleklass och fritidshem finns den minsta andelen återvändande lärare i åldersgruppen 65 år och äldre. I riket står denna åldersgrupp för drygt 1 procent av alla lärare.

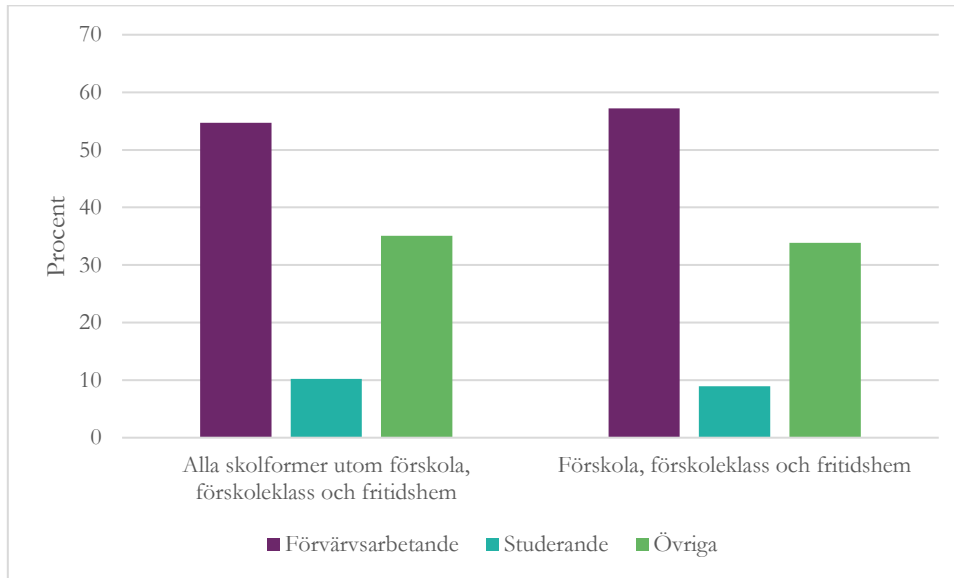
Bland återvändande lärare inom alla skolformer utom förskola, förskoleklass och fritidshem utgör åldersgruppen 65 år och äldre drygt 9 procent. Motsvarande andel i riket är knappt 4 procent. Av de återvändande lärarna i denna åldersgrupp är närmare 90 procent lärare som återgått till yrket efter ålderspension. Motsvarande andel bland de återvändande lärarna i förskola, förskoleklass och fritidshem är knappt 61 procent

Sysselsättning under bortovaron från yrket

Sysselsättning under bortovaron från yrket mäts under kalenderåret innan året som personen återvänder. För lärare som återvände till yrket under 2019 är med andra ord uppgifterna om sysselsättning för kalenderåret 2018. Sysselsättning är uppdelad i tre kategorier: förvärvsarbetande, studerande och övriga. Kategorin ”övriga” omfattar bland annat pensionärer, sjukskrivna och arbetssökande. För

analyserna av sysselsättning under bortovaron från yrket är jämförelser med riket inte relevanta.

Diagram 7. Återvändande lärare utifrån sysselsättning under bortovaron från yrket. Anges i procent. Mätår 2019.

Över hälften av de återvändande lärarna har förvärvsarbetat under sin bortovaro från yrket (diagram 11). Andelen som förvärvsarbetat är något större bland lärare i förskola, förskoleklass och fritidshem (drygt 57 procent) jämfört med lärare i övriga skolformer (knappt 55 procent).

Knappt 9 procent av de återvändande lärarna inom förskola, förskoleklass och fritidshem har studerat under bortovaron från yrket. Motsvarande andel bland de återvändande lärarna i övriga skolformer är drygt 10 procent.

Andelen som varken förvärvsarbetat eller studerat under sin bortovaro från yrket är drygt 35 procent bland återvändande lärare inom förskola, förskoleklass och fritidshem och knappt 44 procent bland återvändande lärare i övriga skolformer.

Slutsatser

Utbildningen har inte nått ut till målgruppen

Totalt har 175 personer genomfört ett eller flera avsnitt i utbildningen. Att så få har genomfört utbildningen under perioden augusti 2018 – april 2020 är utan tvekan långt ifrån ett tillfredställande resultat. Årligen återvänder drygt 3 000 lärare i alla skolformer bortsett från förskola, förskoleklass och fritidshem. År 2019 vet vi att sammanlagt över 7 000 personer återvände till läraryrket i någon skolform. Detta motsvarar cirka 3 procent av hela lärarkåren. Varje individs behov av kompetensutveckling varierar, bland annat beroende av hur länge de har varit borta från yrket. Likväl finns det en stor potentiell målgrupp för Skolverkets

utbildningsinsats. Den relativt stora andel av deltagare som inte tillhör den primära målgruppen för insatsen innebär även att deltagarantalet egentligen är ännu lägre.

Insatsens upplägg och kommunikation behöver ses över

Målen med insatsen är att tillvarata den potentiella kompetensresurs som återvändande lärare kan vara. En grundläggande förutsättning för deltagande är att huvudmän, rektorer, lärare och förskollärare känner till insatsen. Med tanke på det mycket begränsade deltagarantalet kan insatsen inte anses bidra till att uppnå de mål som är uppställda. En sådan slutsats bör föranleda genomgripande åtgärder för att öka antalet deltagare som tar del av insatsen, alternativt omprioritera de resurser som läggs på denna utbildning till mer effektiva insatser.

Hög kostnad per deltagare

Deltagarkostnaden på 17 268 kronor är hög. Som referenspunkt kan ställas webb-kursen Identitet, jämställdhet och digitalisering, som är riktad mot förskollärare, och som hade en deltagarkostnad på 863 kronor. Deltagarkostnaden för en webb-utbildning kan minska med tiden i takt med att fler tar del av den, men då antalet deltagare i dagsläget inte ser ut att öka riskerar kostnaden att bli fortsatt hög.

Deltagande har skett på eget initiativ

Deltagande har framförallt skett på återvändande lärares och förskollärares egna initiativ, utan stöd från en anställande rektor, exempelvis i form av möjlighet att delta på arbetstid.

Webbutbildningen har inte genomförts på det sätt som var tänkt

Merparten av utbildningens deltagare inte har deltagit i utbildningen som avsett i och med webbutbildningens utformning på utbildningsplattformen LMS. Flertalet har endast genomfört vissa avsnitt, istället för hela den ”snitslade bana” som var tänkt att genomföras från start till mål, med löpande avstämningpunkter för att återkoppla och kontrollera att ett avsnitt klarats av innan nästa påbörjas. Lärdomar från kommunikationsavdelningen pekar på att detta är ett återkommande mönster för utbildningar på utbildningsplattformen.

Plattformen behöver förbättras

En ytterligare slutsats är att en fortsatt användning av LMS som plattform för Skolverkets digitala utbildningar kräver en fortsatt teknisk utveckling, inte minst ur uppföljningshänseende.

Skolverkets planerade åtgärder

Skolverket har kännedom om att utbildningen inte har använts i den omfattning som den borde och utifrån de behov som finns. Skolverket planerar därför följande åtgärder:

Stärkta åtgärder för att nå målgruppen

Kommunikationsplanen för insatsen ska revideras. Av kommunikationsplanen ska det framgå vilka aktiviteter som ska äga rum under 2021 och på längre sikt. Det ska också framgå vilka av aktiviteterna som ska riktas mot återvändande förskollärare och lärare respektive målgruppen rektorer.

Intensifierad information och dialog med rektorer om webbutbildningen kommer att ske inom ramen för Skolverkets ansvar för Rektorsprogrammet.

Justering av utbildningens upplägg

Eftersom utbildningens upplägg med en ”snitslad bana” inneburit att många inte har slutfört utbildningens samtliga avsnitt ska utbildningens avsnitt läsas upp så att deltagarna kan välja vilka avsnitt de vill ta del av, utifrån sina upplevda behov.

Utveckling av plattformens uppföljningsfunktion

Utvecklingsarbete pågår på myndigheten för att ta hand om identifierade brister i LMS och ska fortsatt bedrivas så att utbildningens nytta och kvalitet blir uppföljningsbar.